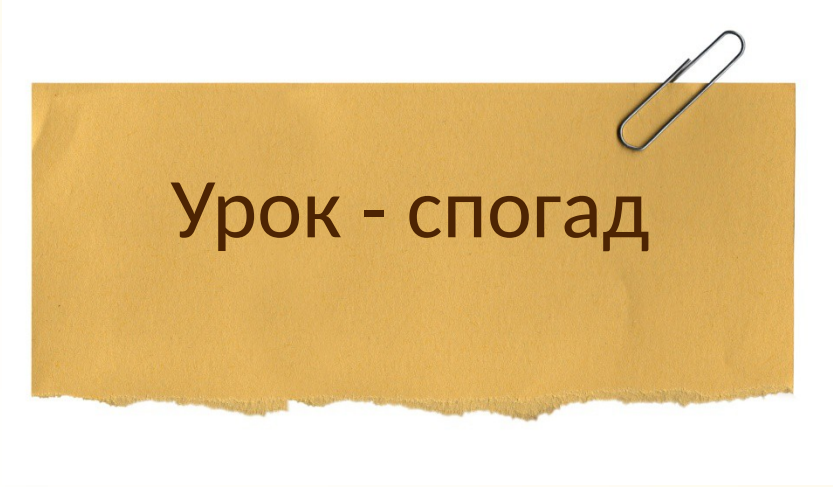

УКРАЇНСЬКЕ ПИСЬМЕНСТВО У ДРУГІЙ СВІТОВІЙ ВІЙНІ

Урок - спогад

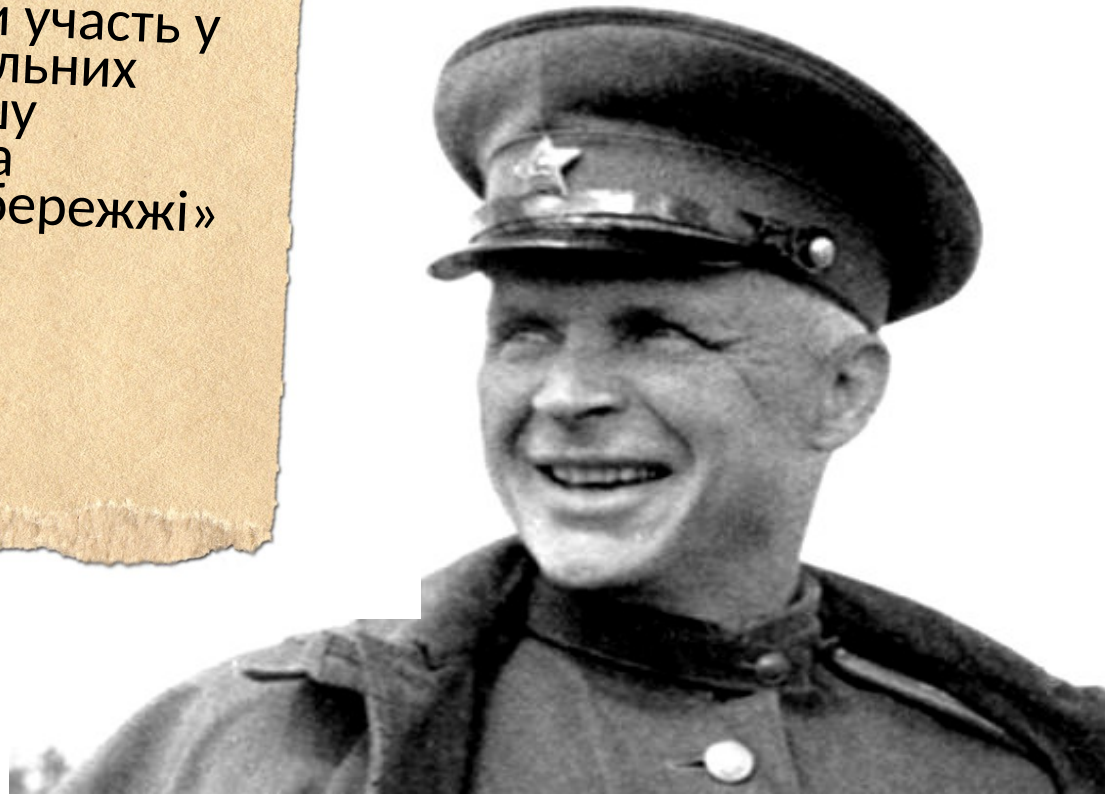
Олександр Довженко

З початком війни Довженко був евакуйований до Ашхабада. Призначений полковником інтендантської служби, він не витримує бездіяльності і просить, щоб його відправили на фронт, де він стає кореспондентом газети «Красная звезда» і свідком звільнення від окупації, після чого друкує в «Известиях» 31 березня 1942 року статтю «Україна в огні». Однойменна назва належить і сценарію фільму, що його пише Довженко у 1941—1943 роках. Деякі уривки цього сценарію з'явилися у пресі у вересні 1943 року, викликавши обурення агітпропівського керівництва.

Україна в огні

Довженка переводять до
Центральної студії кінохроніки,
де він використовує свій
талант монтажера та
коментатора, бравши участь у
створенні документальних
стрічок «Битва за нашу
Радянську Україну» та
«Перемога на Правобережжі»
(1945).

Андрій Малишко

Патетичною симфонією, закличним звуком сурми лунає поезія А. Малишка в роки війни проти фашистських нападників. Для нього, як, власне, й для всієї літератури, це були роки високого злету. Тоді з'явилися «Україна в огні» О. Довженка, «Слово про рідну матір» та «Жага» М. Рильського, «Любіть Україну» В. Сосюри. З-під пера А. Малишка вилася пристрасна, пекуча й ніжна пісня любові до Вітчизни — «Україно моя».

Як заклик до битви, як плач над розтерзаною Матір'ю-Батьківщиною зазвучали його збірки: «До бою вставайте», «Понад пожари», «Україно моя!», «Битва»... І цикл «Україно моя» — чи не найсильніший з-поміж усіх, перейнятих болем та любов'ю до рідної землі могутніх творів його побратимів-поетів.

«Україно моя»

Україно моя, далі, грозами свіжо пропахлі,
Польова моя мрійнице. Крапля у сонці з весла.
Я віддам свою кров, свою силу і ніжність до краплі,
Щоб з пожару ти встала, тополею в небо росла.

Павло Загребельний

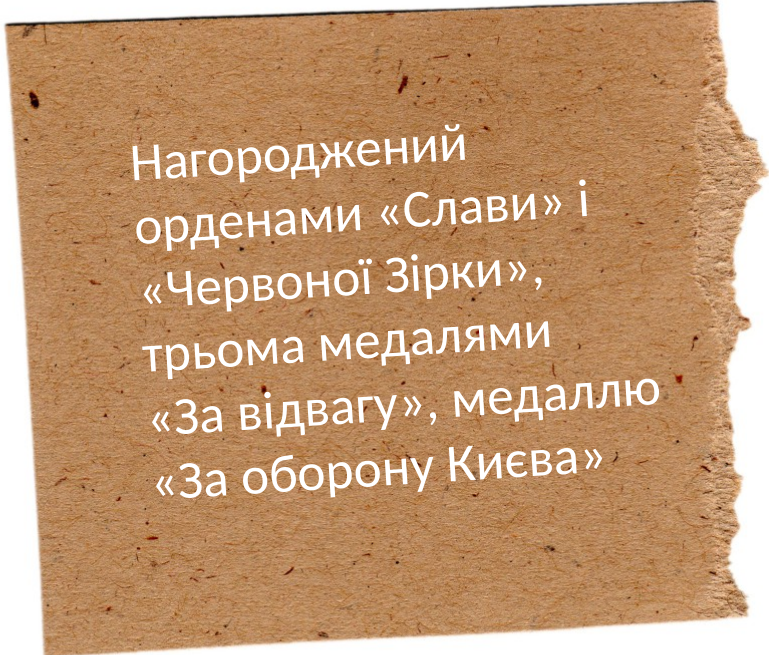
- 1941 року закінчено десятирічку; вчорашній випускник, ще не маючи повних сімнадцяти років, пішов добровольцем до армії. Був курсантом 2-го Київського артучилища, брав участь в битві за Київ, у серпні 1941 р. був поранений. Після шпиталю знову військове училище, знову фронт, тяжке поранення в серпні 1942 р., після якого — полон, і до лютого 1945 р. — нацистські концтабори смерті. У 1945 р. працює у радянській військовій місії в Західній Німеччині.

Олесь Гончар

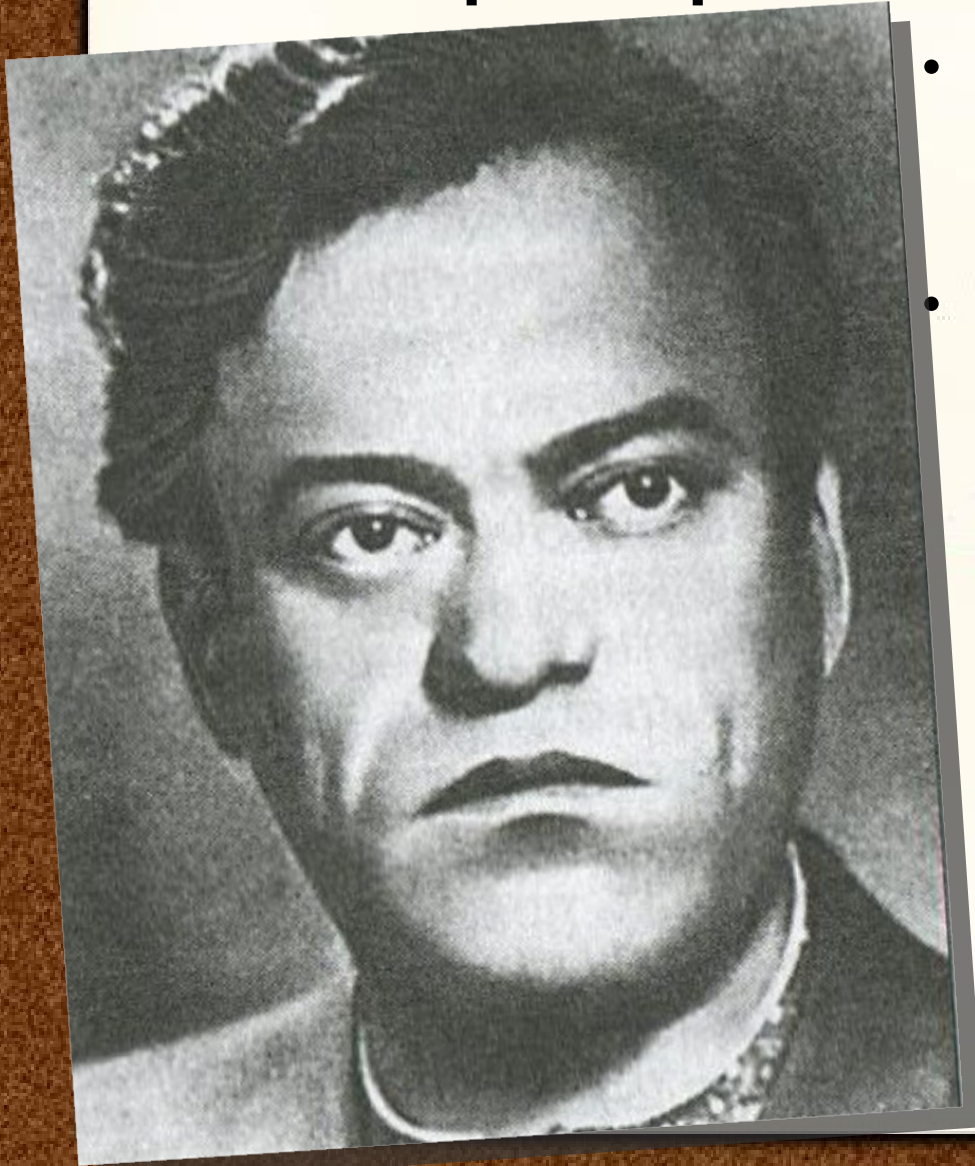
- У червні 1941 р. О.Гончар у складі студентського батальйону пішов добровольцем на фронт. Про долю цього батальйону письменник написав у романі «Людина і зброя», за який був нагороджений державною премією ім. Т. Шевченка. Воєнні умови (він був старшим сержантом, старшиною мінометної батареї) не дуже сприятливі для творчості. Але й за таких нелегких обставин О. Гончар не розлучався з олівцем та блокнотом.

- Вірші, що народжувалися в перервах між боями, сам письменник назве згодом «конспектами почуттів», «поетичними чернетками для майбутніх творів». Сьогоднішнє прочитання їх переконує, що це справді так. Ліричний герой «Атаки», «Думи про Батьківщину», «Братів» та інших фронтових поезій Гончара духовно, емоційно близький до героїв повоєнних його романів і новел, передусім «Прапорonosців».

Нагороджений
орденами «Слави» і
«Червоної Зірки»,
трьома медалями
«За відвагу», медаллю
«За оборону Києва»

Григорій Тютюнник

- З 1938 р. — студент Харківського університету, навчання в якому перервала війна.
- Добровольцем пішов на фронт, двічі тяжко поранений, двічі втікав з полону, брав участь у діях партизанських загонів — на території Кіровоградщини та Чехословаччини.

Письменник важко пережив роки війни, до кінця життя мав осколок біля серця.

Павло Тичина

- З початком німецько-радянської війни, в липні 1941 року Павла Тичину було евакуйовано з майже 400-ми академіками, членами-кореспондентами та іншими науковими працівниками Академії наук УРСР до Уфи, столиці Башкирії. В Уфі Тичина очолював Інститут літератури імені Тараса Шевченка. Разом із ним в Уфу була евакуйована і його родина — дружина Лідія Петрівна та її мати Катерина Кузьмівна Папарук. Одразу по прибуттю у Башкирію письменник попросив закріпити за ним вчителя башкирської мови, якою швидко оволодів і міг читати твори в оригіналі. Вже за кілька місяців він написав наукову працю «Патріотизм у творчості Мажита Гафурі», хоча Гафурі писав лише башкирською. У 1943 році Павла Тичину призначили Народним Комісаром освіти УРСР і він виїхав з Уфи.

Війна ще посилила партійну «витриманість» збірок Тичини з патріотично-оборонною тематикою: «Ми йдемо на бій» (1941), «Похорон друга», «Перемагають і жить!», «Тебе ми знищимо — чорт з тобою» (1942), «День настане» (1943).

Остап Вишня

- 1933 року популярний письменник був превентивно звинувачений в контрреволюційній діяльності й тероризмі, зокрема в замаху на товариша Постишева під час жовтневої демонстрації. Запроторений до таборів ГУЛАГу. У в'язниці контактував із відомим кубанським фольклористом Сергієм Мастепановим, який також був ув'язнений у ГУЛАГу.
- Звільнений і повернувся до літературної праці 1943. Вишню мали розстріляти, але його врятував щасливий випадок. Вишню перекидають просто із арештантського барака на Печорі (Комі АРСР) в письменницький кабінет у щойно реокупованому Києві.

Перший твір після концтабору — «Зенітка». Другий і останній період творчості був непростим для Вишні. Щоб приховати свою справжню сатиру, він відточує образ героя-оповідача, мудрого, дотепного, занозистого часом, але сумного.

ПАМ`ЯТАЙМО!..

